

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ

*Соломатіна Н.С., здобувач бакалаврату,
Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля,
м. Київ, Україна
Середа О.О., к.е.н., доцент,
Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля,
м. Київ, Україна*

Вступ. Розвиток страхового ринку є критично важливим для будь-якої країни, оскільки він забезпечує фінансовий захист бізнесу та населення від ризиків та сприяє стабільності національної економіки. Завдяки розподілу ризиків страховий ринок стимулює підприємницьку активність, підтримуючи інновації та економічне зростання. Правова основа страхування у Законі України «Про страхування», який регулює права та обов'язки учасників страхових відносин, до яких належать страховики, страхувальники, одержувачі страхового відшкодування, страхові посередники, а також державні регулятори [1]. Згідно з Законом України страхування трактується як «правовідносини, щодо захисту страхових інтересів фізичних та юридичних осіб (страховий захист) при страхуванні ризиків, пов'язаних з життям, здоров'ям, працездатністю та пенсійним забезпеченням, з володінням, користуванням і розпорядженням майном, з відшкодуванням страхувальником заподіяної ним шкоди особі або її майну, а також шкоди, заподіяної юридичній особі, у разі настання страхових випадків, визначених договором страхування» [1]. Захист забезпечується коштом грошових коштів, сформованих зі сплачених страхових платежів [1].

Основний текст. Страхування виконує низку ключових функцій, які забезпечують його роль у економіці країни:

- 1) захисна функція – основна функція страхування, яка забезпечує фінансовий захист страхувальників у разі виникнення страхових випадків;
- 2) розподільча функція – забезпечення накопичення страхових премій від великої кількості страхувальників та їх розподіл для покриття збитків окремих людей, що постраждали внаслідок страхового випадку;
- 3) стимулююча функція – сприяння впровадженню заходів щодо зниження ризиків і запобігання страхових конфліктів, стимулюючи страхувальників дотримуватися вимог безпеки;
- 4) інвестиційна функція – здійснити використання страхових резервів для фінансування різних економічних проєктів, інвестування в національну економіку;
- 5) контрольна функція – забезпечує моніторинг і контроль використання страхових коштів, ефективність управління ризиками, а також забезпечення погашення страхових зобов'язань;
- 6) соціальна функція – підтримує соціальну стабільність, забезпечуючи фінансову допомогу громадянам у разі втрати доходів, здоров'я чи інших несприятливих подій.

Цифрові технології значно перетворюють страховий ринок, забезпечуючи швидкість, гнучкість і зручність користувачів через інноваційні підходи. Під цифровізацією страхового ринку розуміють впровадження сучасних цифрових технологій та інноваційних рішень для оптимізації процесів на всіх етапах надання страхових послуг [2, с.14-15]. Це включає автоматизацію підписання договорів, використання онлайн-платформи для продажу полісів, обробки заявок, надання консультацій, а також застосування великих даних (Big Data), штучного інтелекту та блокчейн-технологій для оцінки ризиків, визначення ціни та вдосконалення взаємодії з клієнтами. Цифровізація дозволяє підвищити ефективність і прозорість, зменшити операційні витрати і зробити страхові послуги доступнішими для широкого загалу. Розглядаючи процеси трансформації страхового ринку багато уваги вчених та практиків приділяється цифровому страхуванню. Цифрове страхування, відомо, як InsurTech, інтегрує традиційне розуміння страхування з технологіями XXI століття,

ХІІ Міжнародна науково-практична конференція «Пріоритети розвитку фінансів, менеджменту та маркетингу: традиції, моделі, перспективи», 27 травня 2025 року, м. Київ забезпечуючи більш ефективне та зручне обслуговування споживачів. Цифрове страхування — це процес трансформації традиційних страхових послуг за допомогою комп'ютерних технологій.

Отже, в умовах цифровізації страховий ринок — це система економіко-правових відносин, що включає взаємодію інститутів, механізмів, покупців, продавців і посередників, спрямовану на мобілізацію, розподіл і перерозподіл фінансових ресурсів шляхом створення, купівлі, продажу та розміщення страхових послуг із використанням цифрових технологій, що забезпечують автоматизацію процесів, персоналізацію продуктів, дистанційне обслуговування клієнтів та підвищення ефективності управління ризиками.

Цифрові технології надають нові можливості для автоматизації процесів аналізу ризиків та розробки індивідуальних страхових продуктів. Цифровізація збільшує доступність страхових послуг для різних верств населення та довіри клієнтів до галузі. До початку пандемії Covid-19 страховий сектор повільними темпами впроваджував цифрові технології на відміну від інших галузей фінансової сфери. Однак криза, спричинена пандемією, стала каталізатором, який змусив страхові компанії прискорити цифровізацію своїх процесів. До страхового ринку почали активно залучати як спеціалізовані технологічні компанії, що розробляють інноваційні рішення для галузі, так і впроваджувати власні цифрові проекти. Технології цифровізації суттєво змінює всі етапи створення вартості у страхуванні — від оцінки ризиків до взаємодії з клієнтами. Женевська асоціація провела опитування компаній-членів, щоб краще зрозуміти, як страховики використовують цифрові платформи. Понад 80% страховиків надали відповідь, що вже співпрацюють з технологічними компаніями над створенням цифрової страхової платформи. Мотивами впровадження таких технологій були максимальне охоплення більшої кількості клієнтів і покращення клієнтського досвіду [3].

Цифрові технології найбільше впливають на клієнтоорієнтованість страхових компаній, відкриваючи нові можливості для персоналізації, автоматизації та підвищення якості обслуговування. У результаті цифровізація не тільки забезпечує операційну ефективність, але й формує нові стандарти роботи галузі, забезпечуючи її адаптацію до викликів сучасної економіки (рис. 1).

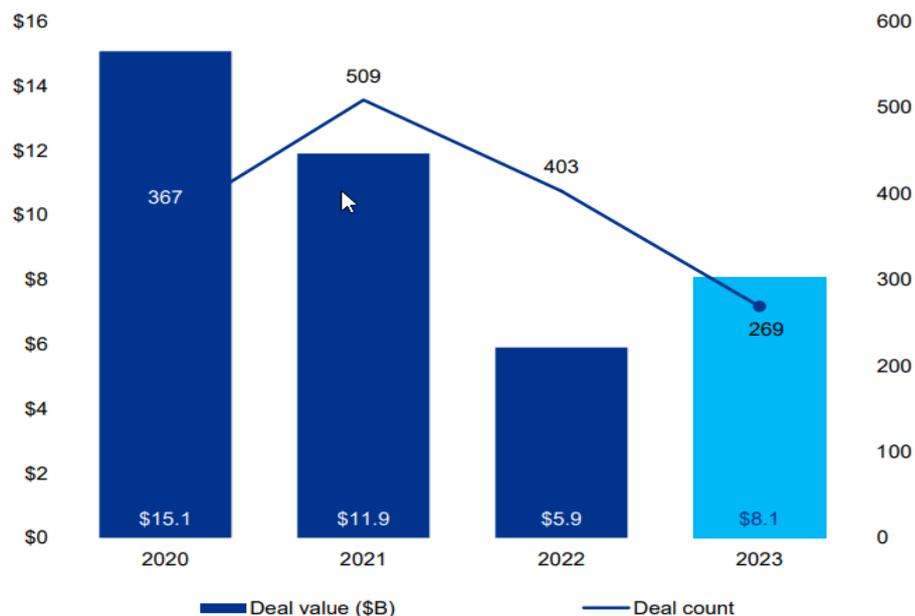


Рис. 1. Глобальне фінансування у Insurtech 2020–2023 рр.

Джерело: за даними [4]

У 2023 році світовий страховий ринок продовжив дізнаватися про зміни під впливом цифровізації, зміни споживчих очікувань та економічних викликів. Основні глобальні тренди страхового ринку виокремлено за такими напрямками: клієнтоорієнтовані стратегії, інтелектуальні технології, управління страховими компаніями.

Для визначення перспектив і стратегічних орієнтирів розвитку страхового ринку України проведено його SWOT-аналіз, який дозволив оцінити доміанти внутрішнього та зовнішнього середовища (табл. 1). Першим кроком були визначені ключові сили і слабкі сторони внутрішнього середовища, другим кроком - можливості та загрози, які формуються у зовнішньому середовищі вітчизняного страхового ринку

Таблиця 1

SWOT-аналіз розвитку страхового ринку в Україні

Сильні сторони	Слабкі сторони
Збільшення обсягу страхових операцій Наявність страхових компаній з іноземним капіталом Розвиток фінансових технологій (InsurTech)	Низький рівень страхового проникнення Зростання ризиків страховиків в результаті воєнних подій Обмеження в законодавчій базі Низька довіра клієнтів до страхування в умовах нестабільності Зростання вартості страхових послуг
Можливості	Загрози
Розширення переліку страхових послуг: орієнтованих на покриття воєнних ризиків, пенсійного страхування, страхування життя, видів медичного страхування Розвиток цифрових та інноваційних страхових продуктів Створення партнерських екосистем Розвиток екологічного страхування	Політична та економічна нестабільність в результаті воєнних подій Низька платоспроможність потенційних клієнтів Значний рівень інфляції Низький попит на страхові послуги Невизначеність щодо природних катастроф та кліматичних змін Кібератаки та інформаційна безпека

Джерело: складено авторами

SWOT-аналіз розвитку страхового ринку в Україні продемонстрував, що галузь страхування в складних умовах сьогодення має як суттєві виклики та загрози, так і можливості для розвитку. Страховим компаніям доцільно використовувати свої переваги та можливості для пристосування до нових реалій, акцентуючи увагу на інноваційних продуктах, екосистемного партнерства і клієнтоорієнтовності. При цьому важливо розробити ефективні стратегії для мінімізації дії негативних факторів та забезпечити фінансову стійкість і ефективність. Цифрові технології слід розглядати не тільки як витрати, а як інвестиції в зростання доходів. Закордонний досвід свідчить, що інноваційні системи можуть мати сильний вплив на організаційну продуктивність. Цифровізація посилює конкуренцію на страховому ринку, розширює вибір клієнтів і сприяє підвищенню доступності до страхових послуг.

Висновки. Таким чином, цифровізація є ключовим фактором трансформації страхового ринку, що змінює традиційні бізнес-моделі, впливає на процеси управління ризиками, актуарні розрахунки та клієнтську взаємодію. В умовах цифрової економіки страховим компаніям необхідно розробляти інноваційні стратегії, які дозволять їм залишатися конкурентоспроможними, підвищувати ефективність бізнес-процесів і відповідати новим очікуванням споживачів.

Література

1. Про страхування. Закон України від 21 жов. 2019 р. № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
2. Гавадзин Н.О., Запухлий Р.І., Григорська Н.М., Гребенюк Н.В. Цифровізація страхування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2023. Вип. 48. С. 14–17.

231 XII Міжнародна науково-практична конференція «Пріоритети розвитку фінансів, менеджменту та маркетингу: традиції, моделі, перспективи», 27 травня 2025 року, м. Київ

3. Digital Platform Ecosystems in Insurance: Connecting with customers in new ways.

URL: <https://www.genevaassociation.org/publication/digital-technologies/digital-platform-ecosystems-insurance-connecting-customers-new>

4. Pulse of Fintech H2'23, Global Analysis of funding in Fintech, KPMG International

URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2024/02/pulse-of-fintech-h2-2023.pdf>